

GAZİ SAĞLIK BİLİMLERİ DERGİSİ

Özel sayısı-Covid-19 Yıl: 2020

DERLEME/ REVIEW

- **Covid-19 Pandemisi ve Risk İletişimi**
Hakan Tüzün, Hacer Demirköse, Seçil Özkan, Asiye Uğraş Dikmen, Mustafa Necmi İlhan
- **Covid-19 Pandemisinde Hemşirelik Bakımı**
Zehra Göçmen Baykara, Gülcan Eyüboğlu
- **Koronavirüsle (Covid-19) Mücadelede Beslenmenin Bağışıklık Sisteminin Desteklenmesinde Rolü**
Nilüfer Acar Tek, Tefik Koçak
- **Covid-19 Pandemisinde Ev Tabanlı Fiziksel Aktivite**
Zeynep Hazar Kanık
- **Covid-19 Pandemi Döneminde Diş Sağlığı Hizmetlerinde Yer Alan Yardımcı Ekibin Enfeksiyon Kontrolündeki Rolü**
Fatma Soysal, Sıla Çağrı İşler, Gülçin Akca, Berrin Ünsal, Nurdan Özmeriç
- **Covid-19 Sürecinde Eczacıların Rolü**
İlkay Erdoğan Orhan, Mustafa Aslan
- **Sars-Cov-2 ve Covid-19 Patogenezi**
Ayşe Şebnem İlhan
- **Covid-19 Sürecinde Dişhekimliği Uygulamaları**
Özgül Cartı Dörterler, Ayşegül Demirbaş
- **Covid-19 ve Cerrahi Yaklaşım**
Hülagü Kaptan, Mustafa Ömür Kasımcı, Murat Yılmaz
- **Covid-19'un Çocukların Sağlığı Üzerine Etkileri**
Burcu Küçük Biçer, Mustafa Necmi İlhan

Değerli Okuyucular,

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, süreli yayını olan “Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi” 2015 yılında yayına başlamış ve üniversitemiz senatosu tarafından onaylanarak akademik atama ve yükseltme kriterlerinde yer alan dergilerden biri olmuştur.

Dergimiz sağlık bilimleri alanında çalışan tüm profesyonellerin çalışmalarına yer vermeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla özellikle sağlık bilimleri alanında yapılmış çok disiplinli çalışmalara öncelik verilmektedir.

Dergimizin bu sayısında koronavirüs (covid-19) pandemisine yönelik 10 adet davetli derlemeye yer verilmiştir. Covid-19 ilk olarak 2019 Aralık ayında Çin’in Wuhan şehrinde ortaya çıkmıştır ve ardından Dünya Sağlık Örgütü Covid-19’un dünya genelinde bir salgın olduğunu duyurmuştur. Covid-19 virüs kaynaklı bir rahatsızlık olarak tanımlanıp kişilerde yüksek ateş, öksürük, ishal, nefes almada zorluk, iştahsızlık, bulantı ve vücudun çeşitli bölgelerinde, özellikle eklemlerde ağrılar şeklinde belirtilerle kendini göstermektedir. Grike benzeyen bu hastalık gripten daha ağır bir seyirle virüs yüküne bağlı olarak kişileri ölüme götürebilmektedir.

Covid-19’u genç hastalar hafif semptomlarla atlatabilirken, akciğer, şeker, tansiyon gibi kronik rahatsızlığı bulunan genellikle ileri yaştaki kişileri daha fazla etkilediği uzmanlar tarafından belirtilmektedir. Covid-19’un yayılma gücünün yüksek olması ve yaşam tehdidi oluşturması da göz önünde bulundurulduğunda, bu durum kişiler üzerinde korku ve kaygı uyandırmaktadır. Covid-19’un ortaya çıkışı dünya genelinde kişilerin hayatında olduğu kadar devletlerin sağlık politikalarında da birçok değişikliğe sebep olmuştur. Öyle ki, etkilerini sadece sağlık alanında göstermeyip eğitimden ekonomiye, üretimden pazarlamaya devlet kurumlarının ve özel sektörün her alanında alışlagelmiş politikalarından farklı yeni ve acil stratejiler geliştirmesine sebep olmuştur.

Bir yanda ne olduğu tam olarak anlaşılamayan bir hastalıkla nasıl mücadele edileceği araştırılırken, diğer yandan koruyucu önlemlerin topluma yansıtılması ve toplumun buna uyum sağlayıp, virüsün bulaşmasının en aza indirilmesi; daha da önemlisi ülkelerin sağlık sistemlerinin alt yapılarının bunun üstesinden gelmesi en önemli problem olmuştur. Dünya genelinde birçok ülke bu hastalık sebebi ile artan ölüm oranlarından dolayı derin krizlerin eşiğine gelmiştir.

Ülke olarak, virüsün Çin’de ilk çıktığı günden itibaren kişiler ve toplum üzerindeki etkileri T.C. Sağlık Bakanlığı ve oluşturduğu Bilimsel Heyetlerce analiz edilerek, hızlı bir şekilde hazırlık yapılmıştır. Virüsün dünya genelinde yapmış olduğu ağır tablo bu önlemler ve daha önceden inşa edilen tam teşekküllü Şehir Hastanelerinin ve bilgili ve donanımlı hekimlerimizin, hemşirelerimizin ve diğer sağlık çalışanlarımızın pandemide etkin rol üstlenmeleri ve fedakâr çabaları ile dünya ortalamasının üstünde bir başarı ile pandemi yönetimi sağlanmıştır.

Pandemi sürecini sağlık ve güvenle atlatmanın ana ilkeleri kişisel temizliğe dikkat etmek, sosyal mesafe kurallarına uymak ve sosyal medya aracılığıyla salgına yönelik paylaşılan yanlı ve yanlış, asılsız haberlere itibar etmemek, Sağlık Bakanlığı ve bu alanda yetkili kişilerin beyanlarını esas almak önem arz etmektedir.

Ayrıca, Dergimizin kuruluş aşamasında da büyük emekleri olan ve ilk editörü olarak görev yapan Sayın Prof. Dr. Mustafa Necmi İLHAN'a ve Sayın Dekanımız Prof. Dr. Mustafa KAVUTÇU'ya destekleri için en derin şükranlarımı sunarım.

Dergimizin bu sayısında Covid-19'un etkilerini değişik disiplinler aısından ele alıp, çözüm önerilerini ve doğru bilgileri sizlere aktarmayı hedefledik.

En kısa sürede normal-huzurlu günlere eriřmek dileđiyle.

Prof. Dr. Bülent ELBASAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi Editörü

EDİTÖR KURULLARI

Sahibi: Prof. Dr. Musa Yıldız, Gazi Üniversitesi Rektörü

Editör: Prof. Dr. Bülent Elbasan, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı
Email adresi: bulentelbasan@gmail.com

Editör Yardımcıları

Prof. Dr. Makbule Gezmen Karadağ

Email adresi: mgezmen@gazi.edu.tr

Doç. Dr. Zehra Göçmen Baykara

Email adresi: gocmenzehra@yahoo.com

Sekreterler

Arş. Gör. Dr. Elif Sözeri Öztürk

Email adresi: sozerielif@hotmail.com

Arş. Gör. Betül Kübra Doğan

Email adresi: betulkubradogan@gmail.com

Editörler Kurulu*:

Prof. Dr. Fatma Arpacı, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Email adresi: arpacif@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Saniye Bilici, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Email adresi: sgbilici@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Seyit Çıtaker, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Email adresi: scitaker@gazi.edu.tr

Prof. Dr. Ayten Şentürk Erenel, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Email adresi: aytense@gmail.com

Prof. Dr. Eda Köksal, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Email adresi: betkoksal@yahoo.com

Prof. Dr. Bülent Gündüz, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Odyoloji Bölümü

Email adresi: bgunduz@gazi.edu.tr

Doç. Dr. Yeter Kitiş, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Email adresi: yeterkitis@gazi.edu.tr

Doç. Dr. İlke Keser, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Email adresi: ilkekeser@gmail.com

[Dr. Öğretim Üyesi Şenay Altınyay](#), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Odyoloji Bölümü

Email adresi: altinyay@gazi.edu.tr

[Dr. Öğretim Üyesi Ömer Faruk Cantekin](#), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Email adresi: cantekin@gazi.edu.tr

İngilizce Dil Editörü

Doç. Dr. Ebru Kılıçarslan Törüner, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğr. Gör. Seda Kuşcu Özbudak, Gazi Üniversitesi İngilizce Akademik Yazma, Uygulama ve Araştırma Merkezi

Etik Danışma Kurulu*:

Prof. Dr. Makbule Gezmen Karadağ, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Doç. Dr. Zehra Göçmen Baykara, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç.Dr. Sevil Özger İlhan, Tıp Fakültesi Farmakoloji Bölümü

İstatistik Danışma Kurulu:

Prof. Dr. Mustafa Necmi İlhan, Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi

Prof. Dr. Bülent Çelik, Gazi Üniversitesi Fen Fakültesi İstatistik Bölümü

Bilimsel Danışma Kurulu*:

Adviye Gülçin Sağdıçoğlu Celep, Gazi Üniversitesi

Ahmet Ataş, İstanbul Üniversitesi

Alev Keser, Ankara Üniversitesi

Arzu Daşkapan, Kırıkkale Üniversitesi

Arzu Güçlü Gündüz, Gazi Üniversitesi

Ayfer Elçigil, Koç Üniversitesi

Ayişe Karadağ, Koç Üniversitesi

Ayten Şentürk Erenel, Gazi Üniversitesi

Belgin Akın, Selçuk Üniversitesi

Betül Çiçek, Erciyes Üniversitesi

Bülent Elbasan, Gazi Üniversitesi

Bülent Gündüz, Gazi Üniversitesi

Deran Oskay, Gazi Üniversitesi

Didem Türkyılmaz, Hacettepe Üniversitesi

Dilek Ekici, Gazi Üniversitesi

Duygu Ağagündüz, Gazi Üniversitesi

Ebru Kılıçarslan Törüner, Gazi Üniversitesi

Eda Köksal, Gazi Üniversitesi

Efsun Karabudak, Sanko Üniversitesi

Emine Aksoydan, Başkent Üniversitesi

Emine Yassıbaş, Gazi Üniversitesi

Fatma Arpacı, Gazi Üniversitesi

Gamze Akbulut, Gazi Üniversitesi

Gamze Ekici, Hacettepe Üniversitesi

Gülsüm Aydan Genç, Hacettepe Üniversitesi

Günay Kırkım, Dokuz Eylül Üniversitesi

Hatice Seyra Erbek, Başkent Üniversitesi

Hilal Yıldırım, Gazi Üniversitesi

Hülya Bulut, Gazi Üniversitesi

Hülya Gökmen Özel, Hacettepe Üniversitesi

Hüsne Demirel, Gazi Üniversitesi

Işık Sibel Küçükunal, Gazi Üniversitesi

İlke Keser, Gazi Üniversitesi

Leyla Özgen, Gazi Üniversitesi

Mahmut Hamil Nazik, Gazi Üniversitesi

Makbule Gezmen Karadağ, Gazi Üniversitesi

Meral Boşnak Güçlü, Gazi Üniversitesi

Merve Aksoy, Gazi Üniversitesi

Merve Kızılırmak Tatu, Gazi Üniversitesi

Mevlüde Karadağ, Yüksek İhtisas Üniversitesi

Naile Bilgili, Gazi Üniversitesi

Naime Altay, Gazi Üniversitesi

Necmiye Ün Yıldırım, Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Nevin Aysel Güzel, Gazi Üniversitesi
Nihan Kafa, Gazi Üniversitesi
Nilüfer Tek, Gazi Üniversitesi
Nurcan Çalışkan, Gazi Üniversitesi
Ömer Faruk Cantekin, Gazi Üniversitesi
Özge Tuğçe Paşaoğlu, Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Emel Selma Özer, Bilgi Üniversitesi
Sami Özcan, Gazi Üniversitesi
Saniye Bilici, Gazi Üniversitesi
Satı Demir, Gazi Üniversitesi
Selda Başar, Gazi Üniversitesi
Sergül Duygulu, Hacettepe Üniversitesi
Sevil Güler Demir, Gazi Üniversitesi
Sevinç Kutlutürkan, Ankara Üniversitesi
Seyit Çıtaker, Gazi Üniversitesi
Sıdıka Bulduk, Gazi Üniversitesi
Songül Atasavun Uysal, Hacettepe Üniversitesi
Sultan Ayaz Alkaya, Gazi Üniversitesi
Şenay Altınyay, Gazi Üniversitesi
Şengül Yaman Sözbir, Gazi Üniversitesi
Ülkü Polat, Gazi Üniversitesi
Ümran Dal Yılmaz, Yakın Doğu Üniversitesi
Yasemin Akdevelioğlu, Gazi Üniversitesi
Yeşim Bakar, İzmir Bakırçay Üniversitesi
Yeter Kitiş, Gazi Üniversitesi
Zehra Göçmen Baykara, Gazi Üniversitesi
Zehra Gölbaşı, Lokman Hekim Üniversitesi
Zeynep Hazar Kanık, Gazi Üniversitesi

****Sıralama, adına göre alfabetik olarak yapılmıştır.***